

A nemzetközi agrárpiac liberalizációja és a nemzetközi agrárkereskedelem - politika

Dr. Halmai Péter

Szent István Egyetem

Eger, 2005. január 28.

KAP-reform vs. WTO kötelezettségek

- Csökkenő piaci ártámogatás
 - Termeléstől függetlenedő közvetlen támogatás
 - A II. pillér erősödése
 - Az agrárkiadások befagyasztása
-
- Piacra jutás
 - Exporttámogatás
 - Belső támogatás
 - Fejlődő országok

BELSŐ TÁMOGATÁS

KRITIKA

- Piactorzító támogatások túlsúlya
- Kék doboz: termeléstől részben függő támogatások
- Zöld doboz: AMS kötelezettségek kijátszása

„VÁLASZ”

- Intervenciós árak csökkentése (rizs, tej)
- Single Farm Payment (SFP)
- Zöld doboz bővítése (SFP, állatjólét, standardok, minőségi termelés)

KÖZVETLEN TÁMOGATÁS

Az SFP ...

- független az aktuális termeléstől
- nem jár termelési kötelezettséggel
- nem termék-specifikus.

De ...

- nem tartalmaz minden közvetlen támogatást
- átmeneti időszakban régi rendszer is
- növekvő összegű kompenzáció

EXPORTTÁMOGATÁS

KRITIKA

- piactorzító
- differenciált
- az EU alkalmazza a legszélesebb körben

„VÁLASZ”

- csökkenő ártámogatás
- növekvő közvetlen támogatás

Csökkenő
exporttámogatás

PIACRA JUTÁS

KRITIKA

- magas vámvédelem (érzékeny termékek, vámcsúcsok)
- vámeszkaláció
- aggregálás

„VÁLASZ”

- csökkenő intézményi árak P csökken a rés a belső és a világpiaci ár között
- csökkenő intézményi árak P rejtett protekcionizmus

A HARBINSON-JAVASLAT

BELSŐ TÁMOGATÁSOK

**AMS 60%-os
csökkentés,
1999-2001**

**Szigorítás,
multifunkcionális
mezőgazdaság
(fejlődők),
állatjólét**

**Befagyasztás,
5 év alatt 50%-os
csökkentés
VAGY
integrálás AMS-be**

A HARBINSON-JAVASLAT

EXPORTTÁMOGATÁS

Költségvetési kiadás min. 50%-át repr. termékek	1-5. év $B_j = B_{j-1} - 0,3 \times B_{j-1}$ $Q_j = Q_{j-1} - 0,3 \times Q_{j-1}$	6. év $B_6 = 0$ $Q_6 = 0$
Maradék	1-9. év $B_j = B_{j-1} - 0,25 \times B_{j-1}$ $Q_j = Q_{j-1} - 0,25 \times Q_{j-1}$	10. év $B_{10} = 0$ $Q_{10} = 0$

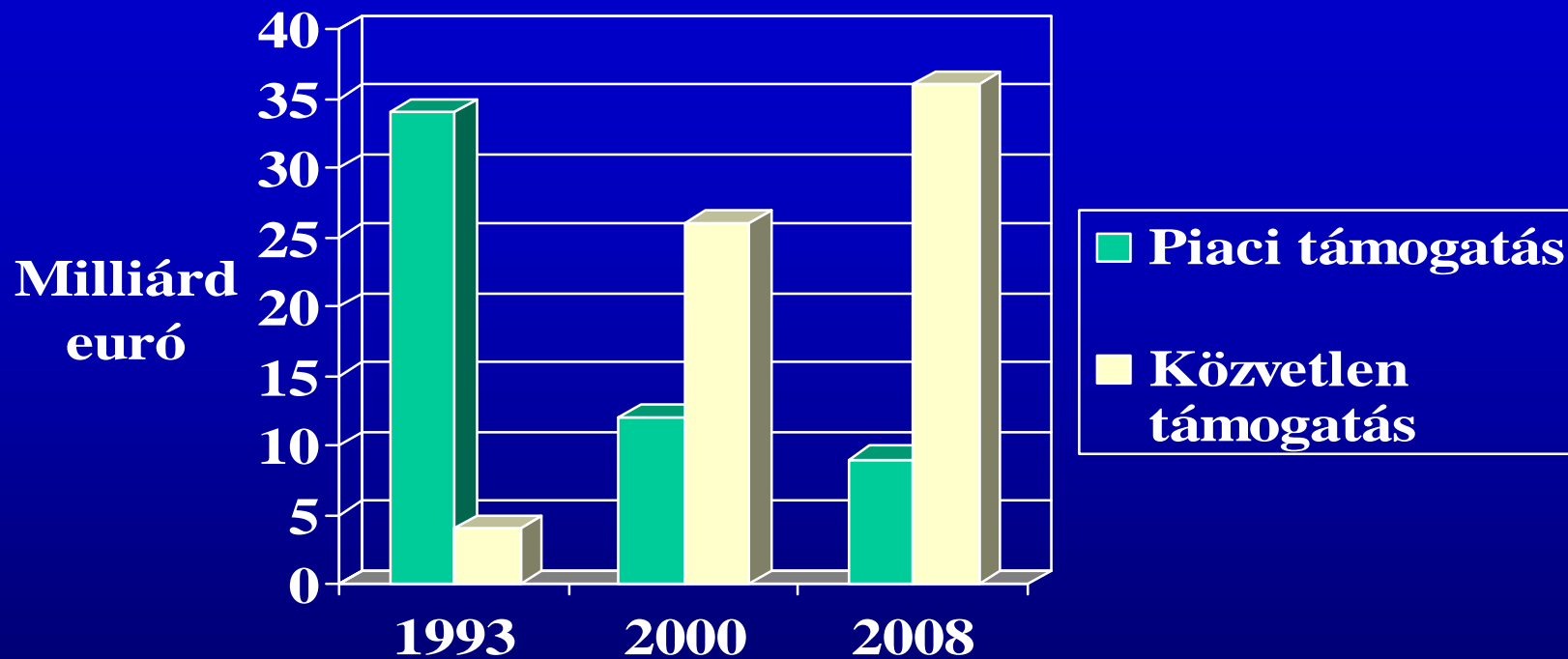
A HARBINSON-JAVASLAT

PIACRA JUTÁS (vámcsökkentés)

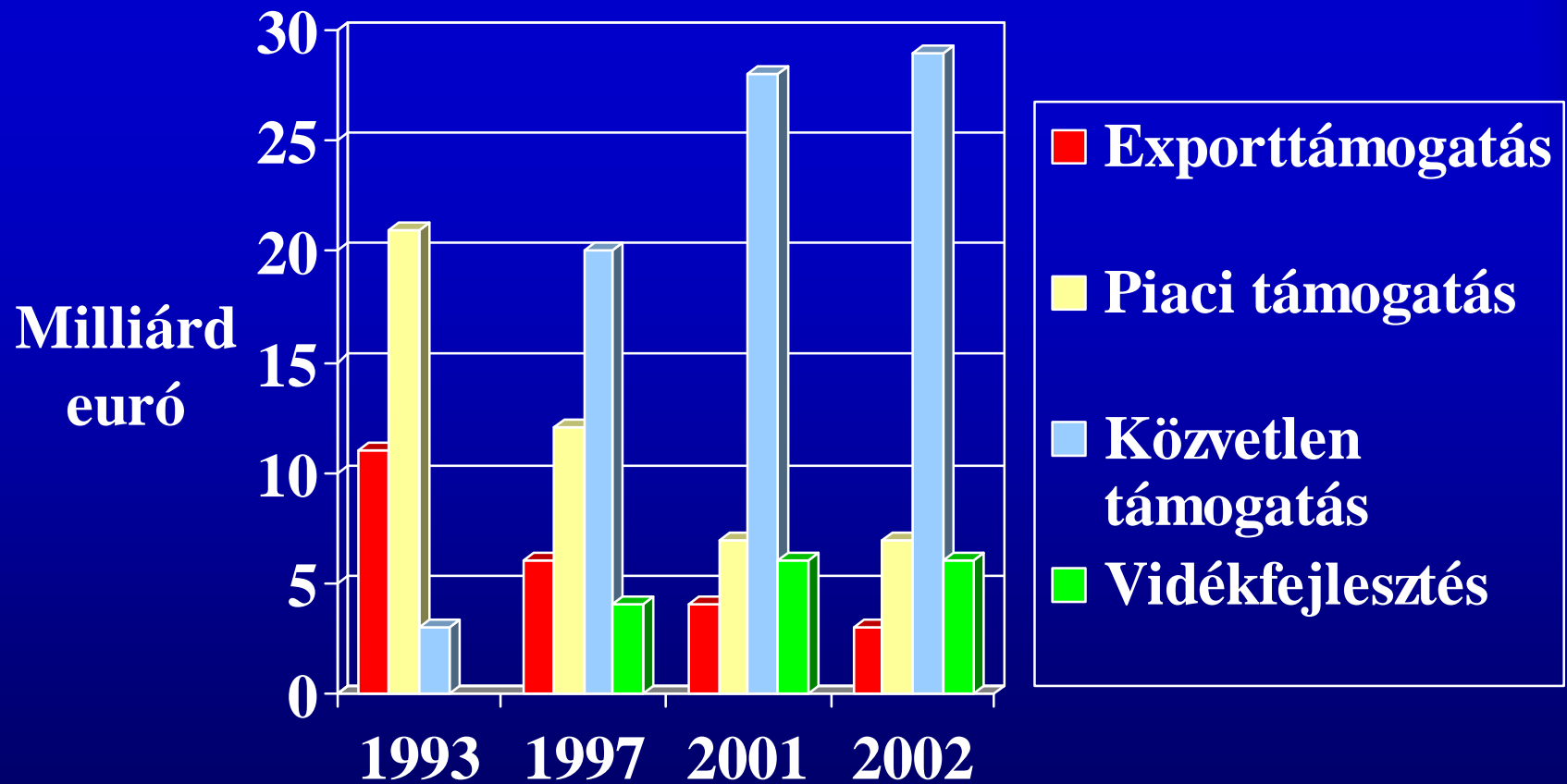
Vámtétel	Csökkentés (%)	Minimum
$> 90\%$	60	45
$15\% < V < 90\%$	50	35
$< 15\%$	40	25

Feldolgozott termék: alaptermék vámtétel x 1,3

„Közvetlenebb” támogatás

A KAP KIADÁSOK MEGOSZTLÁSA

WTO keret-megállapodás – I.

Piacra jutás

- **Vámcsökkentés alapja: szerződéses szint**
módja: lépcsős forma
- **További tárgyalások:**
 - **sávok száma, sávok határai, sávon belüli vámcsökkentés mértéke;**
 - **érzékeny termékek;**
 - **vámkvóta adminisztráció;**
 - **vámeszkaláció;**
 - **vámtarifa egyszerűsítése;**
 - **speciális mezőgazdasági védőzáradék.**

WTO keret-megállapodás – II.

Exportverseny

Megszüntetendő:

- **Exporttámogatás;**
- **A 180 napos visszafizetési időszakot meghaladó exporthitelek, exporthitel garanciák, vagy biztosítási programok;**
- **Az exporthitelekhez kapcsolódó, a később megállapításra kerülő alapelvekkel összhangban nem lévő feltételek (kamat fizetése, minimális kamat, minimális díjak stb.);**
- **Az állami kereskedelmű vállalatok kereskedelemtorzító gyakorlata;**
- **A később elfogadásra kerülő hatályos szabályokkal összhangban nem lévő élelmiszersegély.**

WTO keret-megállapodás – III.

Belső támogatás

Az átfogó csökkentés mértéke: (AMS + de minimis + kék doboz) minimum 20%-a

AMS

- a csökkentés alapja: szerződéses szint
- módja: lépcsős forma
- termék-specifikus AMS rögzítése

De minimis – csökkentés

Zöld doboz – áttekintés, tisztázás (szigorítás?)

WTO keret-megállapodás – III. Belső támogatás

KÉK DOBOZ

Termeléskorlátozó programok keretében nyújtott közvetlen támogatás

VAGY

termeléstől független közvetlen támogatás, ha:

- e támogatások rögzített és nem változó területen és hozamokon alapulnak; vagy
- kifizetésükre fix és nem változó bázisidőszaki termelés maximum 85%-a alapján kerül sor; vagy
- az állattenyésztési támogatást az állatok fix és nem változó száma alapján fizetik.

Max. bázisidőszaki átlagos termelési érték 5%-a!

KAP reform a WTO tárgyalások tükrében

Belső támogatás

- bőven a korlátok alatt;
- kék doboz 5%-os plafonja korlátozó lenne, de: SFP átkerül a zöld dobozba;
- SFP zöld dobozos (szigorítás?)

Exporttámogatás

- További változtatások szükségesek (tej, cukor!)

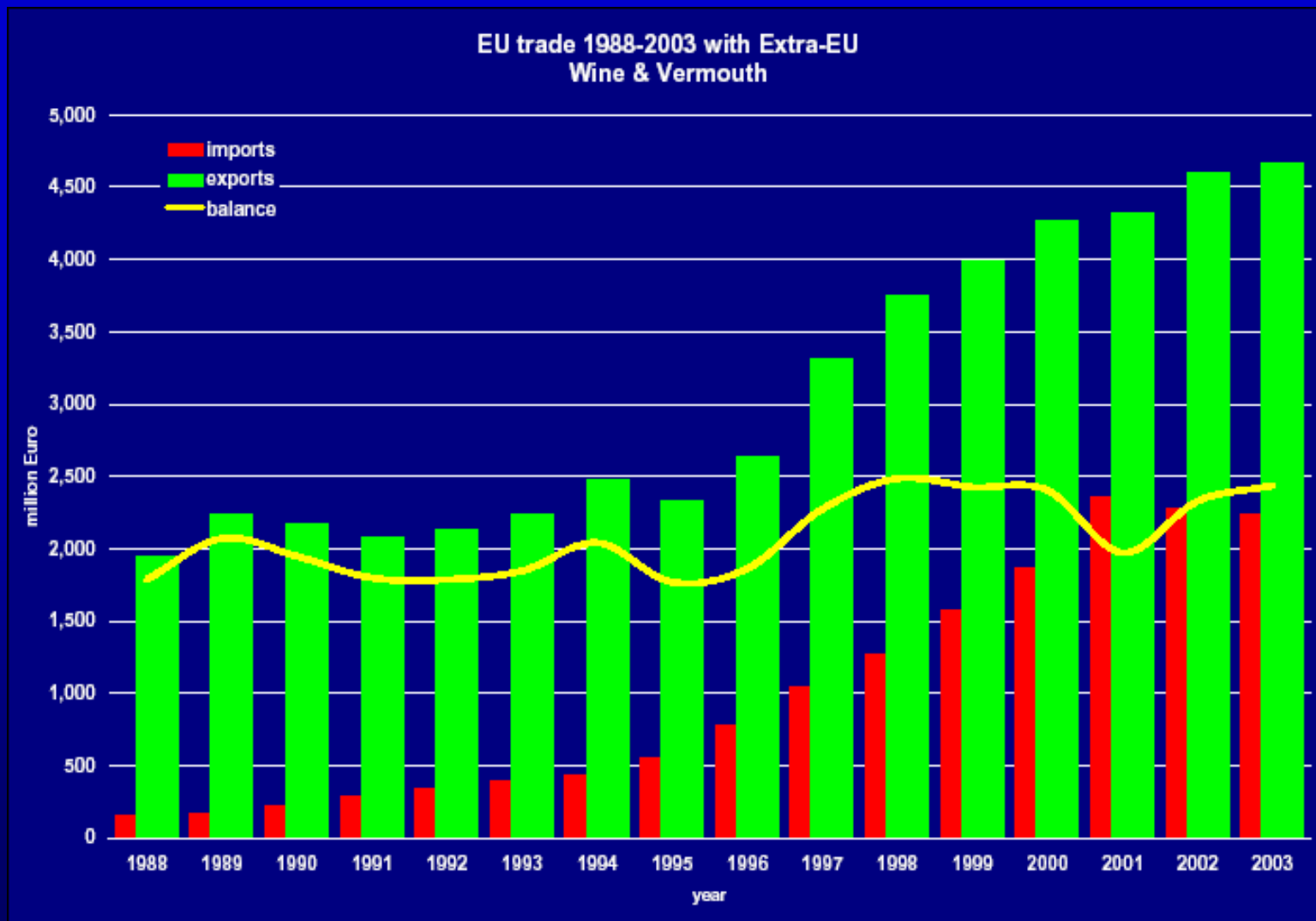
Piacra jutás

- ??? (nem ismertek a részletek)

EU – borpiaci vezető szerep

- **A világ bortermő területének 45%-a**
- **A termelés 65%-a**
- **A fogyasztás 57%-a**
- **A globális export 70%a**

Az EU borkereskedelme

A borkereskedelem iránya - export

EU15 Wine & Vermouth exports: main trade partners

Partner	EU15 exports				EU15 imports	
	million Euro		% of total		million Euro	
	1995	2003	1995	2003	1995	2003
Extra-EU15	2,323	4,670	100%	100%	554	2,234
USA	777	1,997	33%	43%	74	372
Switzerland	403	601	17%	13%	7	17
Japan	257	564	11%	12%	1	1
Canada	178	427	8%	9%	0	1
Russia	78	128	3%	3%	1	0
Norway	0	109	0%	2%	0	3
Australia	29	54	1%	1%	142	783
Singapore	30	49	1%	1%	0	0
Mexico	9	47	0%	1%	1	2
Poland	11	45	0%	1%	0	0
Other	552	649	24%	14%	328	1,054

A borkereskedelem iránya - import

EU15 Wine & Vermouth imports: main trade partners

Partner	EU15 imports				EU15 exports	
	million Euro		% of total		million Euro	
	1995	2003	1995	2003	1995	2003
Extra-EU15	554	2,234	100%	100%	2,323	4,670
Australia	142	783	26%	35%	29	54
South Africa	59	400	11%	18%	3	6
USA	74	372	13%	17%	777	1,997
Chile	46	341	8%	15%	1	1
New Zealand	17	77	3%	3%	11	16
Argentina	28	74	5%	3%	7	1
Hungary	30	43	5%	2%	2	8
Bulgaria	56	26	10%	1%	0	1
Switzerland	7	17	1%	1%	403	601
For. JRep. Mac	18	14	3%	1%	0	0
Other	77	86	14%	4%	1,091	1,986

A borkereskedelem jelenlegi szabályozása

WTO kötelezettségek – piacra jutás

- **Szerződéses vám (LNK): alapvetően specifikus vám, általában 32 ECU/hl (kivéve speciális termékek)**
- **WTO vámkvóta (jelenlegi és minimális piacra jutás) nincs**

WTO kötelezettségek – exporttámogatás

Év	Maximális költségvetési kiadás (millió ECU)	Támogatható mennyiség (ezer tonna)
Bázis	64,5	3080,4
1995	60,6	2972,6
1996	56,8	2864,8
1997	52,9	2757,0
1998	49,0	2649,2
1999	45,2	2541,4
2000- től	41,3	2433,5

A borkereskedelem jelenlegi szabályozása

Preferenciális megállapodások

- **Vámkedvezmény vagy vámentesség, általában vámkvóta mellett**
- **Földrajzi megjelölések elismerése és védelme**
- **Oenológiai eljárások**
- **EBA, Mediterrán megállapodások, Bulgária, Románia, Ausztrália, Mexikó, Svájc, Dél-afrikai Köztársaság, Chile; tárgyalás alatt: USA**

(Bor-exportőri) prioritások

- **Piacra jutási feltételek javítása**
- **Földrajzi megjelölések védelme (TRIPS)**
- **Kereskedelmi feltételek javítása (export-, importeljárások egyszerűsítése, harmonizálása)**